

Міністерство освіти і науки України  
Національна академія педагогічних наук України  
Громадська організація «ЕдКемп Україна»  
БО БТ «Київський інститут гендерних досліджень»  
Jindal Institute of Behavioural Sciences of O. P. Jindal Global University (Delhi, India)  
Управління освіти і науки Тернопільської ОДА  
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка  
Науково-дослідний центр з проблем гендерної освіти і виховання учнівської та  
студентської молоді НАПН України – ТНПУ ім. В. Гнатюка  
Інклюзивно-ресурсний центр ТНПУ ім. В. Гнатюка

## **СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ ГЕНДЕРНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ**

**Збірник матеріалів  
Міжнародної науково-практичної  
конференції**

*10 – 11 вересня 2020 року*

Тернопіль  
2020

УДК 37.014:[305+316.6](477:4-6ЄЄ):005.745"20"

**Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції  
«Сучасні стратегії гендерної освіти в умовах євроінтеграції»**

*Рекомендовано до друку Вченою радою ТНПУ ім. В. Гнатюка  
(протокол № 2 від 29 вересня 2020 року)*

**Рецензенти:**

*Буяк Б. Б.*, доктор філофських наук, професор  
*Дороніна Т. О.*, докторка педагогічних наук, професорка  
*Яблонська Т. М.*, докторка психологічних наук, професорка

**Редакційна наукова колегія:**

*Ігор Гевко*, доктор педагогічних наук, професор  
*Тамара Говорун*, докторка психологічних наук, професорка  
*Ольга Кізь*, кандидатка психологічних наук, доцентка  
*Оксана Кікінежді*, докторка психологічних наук, професорка  
*Володимир Кравець*, доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України  
*Олена Масалітіна*, кандидатка філологічних наук, доцентка  
*Світлана Сисоєва*, докторка педагогічних наук, професорка, дійсна членкиня НАПН України  
*Марфа Скорик*, кандидатка філософських наук, старша наукова співробітниця  
*Ірина Шульга*, кандидатка педагогічних наук

**Сучасні стратегії гендерної освіти в умовах євроінтеграції** : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, 10–11 вересня 2020 р. / Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка ; за заг. ред. В. П. Кравця, О. М. Кікінежді. Тернопіль : ТНПУ, 2020. 288 с.

**Modern strategies of gender education in the conditions of European integration** : proceedings of the International Scientific and Practical Conference, September 10–11, 2020 / Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University ; under the general editorship V. P. Kravets, O. M. Kikinezhdі. Ternopil : TNPU, 2020. 288 p.

ISBN 978-617-595-103-3

У збірнику представлено матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні стратегії гендерної освіти в умовах євроінтеграції», яка відбулася 10–11 вересня 2020 року у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка.

Для науковців/науковиць, викладачів/викладачок, педагогів/педагогинь, психологів/психологинь, працівників/працівниць соціальної сфери, здобувачів/здобувачок вищої освіти, активістів/активісток молодіжних і громадських організацій/об'єднань, фахівців/фахівчинь з питань гендерної освіти та усіх, кого цікавить гендерна проблематика.

Погляди редакційної колегії можуть відрізнятись від авторського викладу. Відповідальність за зміст поданого матеріалу несуть автори.

ISBN 978-617-595-103-3

© Кравець В. П., Кікінежді О. М., ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2020

teachers – 15,4 %; practical psychologists and social pedagogues of educational institutions of the city – 12,5 %.

Interesting results were obtained from the answers to the second situation: «Imagine a situation of harassment in which photos of a girl with offensive captions are posted on social networks. Will it be easy for her to seek help from parents, teachers, a psychologist?». 60,5 % of students; 34,5 % of school teachers answered «No»; 61,5 % of university teachers; 75,0 % of practical psychologists and social educators of educational institutions of the city.

Thus, the results of this research allowed us to see trends in the impact of gender stereotypes on student behaviour in a bullying situation. It can be argued that this knowledge should be implemented to the content of professional training of future teachers.

The gender aspect is revealed through the study of the influence of stereotypes on the perception of the bullying situation by different groups of participants in the educational process. The process of formation of professional competencies of future teachers was carried out, including through the developed criteria. An important criterion was defined – professional competence. The issues of developing diagnostics for evaluating the work of pedagogical staff to ensure a safe environment in the educational institution are awaiting further study.

### References

1. Про Національну стратегію розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі : Указ Президента України №195/2020 від 25 трав. 2020 р. *Верховна Рада України. Законодавство України* : веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/195/2020> (дата звернення 15.07.2020).
2. У ЗНУ провели науково-практичний семінар «Профілактика булінгу в учнівському середовищі». *Запорізький національний університет* : веб-сайт. URL: <https://cutt.ly/xfUhM3D> (дата звернення 15.07.2020).

## ГЕНДЕРНІ УПЕРЕДЖЕННЯ ВЧИТЕЛІВ ЯК ЧИННИК ДИСКРИМІНАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

**Ольга ВИНЯРЧУК**

**Тернопільський національний педагогічний  
університет імені Володимира Гнатюка,  
evilregaluglyduckling@gmail.com**

**Ольга КІЗЬ**

**Тернопільський національний педагогічний  
університет імені Володимира Гнатюка,  
olgakiz55@ukr.net**

Однією з глибинних причин укорінення нерівності в сфері освіти науковці вважають сформовані у педагогічних працівників, вихованих за патріархальної системи, гендерних упереджень, які разом з гендерними стереотипами є осердям дискримінації учнів за статевою ознакою [2; 7]. Гендерні упередження впливають на стиль викладання і характер педагогічної комунікації, а у поєднанні з

організацією закладу освіти, гендерною стратифікацією учительської професії та змістом предметів є складниками «прихованого навчального плану».

Педагоги як носії гендерної культури суспільства та особистих гендерних уявлень впливають на процес засвоєння, прийняття і відтворення дітьми та шкільною молоддю норм, правил поведінки, настанов відповідно до культурних уявлень про роль, становище й призначення чоловіка та жінки у суспільстві. Сучасний педагог повинен бути зорієнтованим на гуманістичну модель освіти, яка визначає пріоритетними цінностями в індивідуальному розвитку дитини свободу, відповідальність, рівність, віру, любов, повагу тощо. Стрижнем усіх змістових змін в освіті є визнання особистості дитини як самоцінності, рівність її у правах, свободах та обов'язках; сприйняття дитини суб'єктом культури і життя, упевненість у її можливостях та творчих здібностях; емпатійне розуміння дитини, бачення її внутрішнього світу; відкрите, щире, довірливе спілкування з нею.

У рамках держзамовлення Міністерства освіти і науки України на тему: «Психолого-педагогічні механізми створення гендерно-справедливого середовища для дітей та молоді у контексті реалізації Концепції Нової української школи» (керівник – доктор педагогічних наук, професор Кравець В. П.; відповідальна виконавиця – докторка психологічних наук, професорка Кікінежді О. М.), нами проведено гендерну експертизу уроків у закладах загальної середньої освіти міста Тернополя задля виявлення упереджень учительства по відношенню до учнів певної статі, що виражаються у вербальній і невербальній формах. Для проведення дослідження використано авторський бланк спостережень «Гендерна експертиза уроку», що вміщує перелік невербальних, вербальних і поведінкових діагностичних параметрів і дає змогу фіксували та аналізували висловлювання, дії, міміку, вокальну міміку (інтонацію, тембр голосу, ритм), жести, пози учителів, які стосувалися ситуацій оцінювання, покарань/заохочень дівчат та хлопців під час уроку.

Індикаторами обрано 10 основних діагностичних ознак: мовний андроцентризм, мовний сексизм, використання фемінітивів, використання маскулізмів, вимога статево відповідної поведінки, створення умов для міжстатевого спілкування, сегрегація і поляризація за ознакою статі, кількість викликаних для відповіді до дошки чи піднятих з місця дівчат і хлопців. Із використанням додаткових індикаторів фіксували результати невербального/поведінкового вираження гендерних упереджень [1; 3; 4].

Респондентами обрано 120 педагогів обох статей закладів загальної середньої освіти міста із таким відсотковим співвідношенням: 86,0 % – особи жіночої статі і 14,0 % – чоловічої. Ми не переслідували мети забезпечити кількісно однакові вибірки учителів та учительок, позаяк проводили дослідження у складі груп студентів-практикантів бакалаврату, котрі були розподілені у різні заклади загальної середньої освіти міста для проходження педагогічної практики. У сукупності нами було відвідано 120 уроків, але повну гендерну експертизу пройшли 98 уроків з різних навчальних предметів у середніх та старших класах, на базі яких студенти проходили пропедевтичну і активну педагогічну практику (22 уроків не відповідали допустимим вимогам організації дослідження) [1].

Виявлено, що на уроках учительки часто демонстрували невербальне вираження антипатії на адресу дівчат у ситуаціях допущення ними помилок в усних відповідях, рідко надавали можливість виправити помилку, більше виражали негативних реакцій у вигляді насуплених брів, щільно зімкнутих губ, заперечувальних кивків головою та менше позитивних реакцій у вигляді посмішки, схвальних кивків головою. Часто використовували виразні рухи, що означали оцінку і ставлення до ситуації, зокрема складні жести і міміку для вираження здивування, невдоволення.

Дрібні поведінкові огріхи дівчат з боку педагогинь помічалися і засуджувалися, а хлопців – не помічалися чи виправдовувалися із використанням жартівливих реплік. На адресу хлопців у ситуаціях перевірки знань позитивних невербальних реакцій було значно більше навіть у випадках, коли відповіді вмщувати помилки, були поверховими чи не точними. Приймалися майже усі вигуки правильних відповідей хлопцями з місця, а вигуки дівчат – осуджувалися. Дуже рідко учительки використовували діалог у формі заохочення учнів до вільного викладу власної думки. Проте, якщо і залучали учнів до такого складного типу діалогу, то у переважній більшості – хлопців. Більшість педагогинь використовували простий діалог за типом «питання-відповідь», орієнтований на репродуктивне відтворення засвоєного матеріалу. Помітним було тяжіння учительства до модерації такого типу діалогу між дівчатами та хлопцями або ж у системі «учителька-учениця».

За нашими спостереженнями, учителі обох статей швидше реагували на прохання хлопців щодо потреби у додаткових роз'ясненнях та тлумаченні складних фрагментів тем. На подібні прохання дівчат педагоги чоловічої статі відгукувалися охоче, а жіночої статі або не реагували зовсім, або з неохотою. За цього коли допомоги потребувала одна дівчина, то словесний супровід такої допомоги з боку педагогинь часто вмщував слово у формі множини «дівчата». Разом з тим, коли додаткову допомогу у подібних ситуаціях надавали хлопцеві, то звертались до нього за ім'ям і не приписували незнання чи нерозуміння фрагментів завдання усім присутнім представникам тотожної йому статі.

У ситуаціях перевірки знань у неконтрольованих реакціях педагогів часто знаходив відображення феномен недооцінки інтелекту дівчат у поєднанні із очікуванням від них статевоповідних моделей поведінки: старанності у підготовці домашніх завдань, виконавчості, точності у репродуктивному відтворенні знань, строгого дотримання правил поведінки на уроці. Заохочуючи хлопців до самовираження, активності і самостійності, педагогині часто демонстрували переконаність у їхніх високих інтелектуальних здібностях, поблажливо ставилися до допущених помилок. Такий нерівномірний розподіл уваги може призвести до того, що у дівчат розвиватиметься стиль фемінної, залежної поведінки, яка ґрунтується на слухняності, боязні помилок, невпевненості та надмірній сором'язливості. Разом з тим у хлопців розвиватимуться лідерські якості, змагальний стиль самопрезентації, мотив досягнення успіхів, самовпевненість, неадекватна завищена самооцінка.

Нерівне ставлення до хлопців і дівчат, на нашу думку, є проявами гендерних упереджень, які виявлено у ситуаціях, коли поведінка учнівства не відповідала стереотипним статевоповідним нормам. Гендерні стереотипи та упередження залишаються ще достатньо поширеними в середовищі вчителів обох статей. Педагогічні колективи, переважно жіночі за складом, поглиблюють диференціацію соціально-психологічних вимог та очікувань щодо статей. Більшість учителів залишаються невизначеними у власних гендерних орієнтаціях, не є переконаними в необхідності рівноправного розвитку дітей у всіх сферах соціального буття, сповідують ідеологію комплементарності чоловічих та жіночих ролей, а в ході уроків демонструють невербальні, вербальні та поведінкові прояви гендерних упереджень.

Важливим у протидії дискримінації за ознакою статі є використання освітянами гендерночутливої мови – усного чи письмового висловлення, позбавленого андроцентризму, сексизмів і будь-яких інших дискримінаційних форм і смислів. Через мову не лише висловлюється бачення світу, а й ті мовні засоби, які ми чуємо/читаємо/використовуємо, впливають на формування нашої картини світу, у тому числі на формування уявлень про те, що ми вважаємо правильним і неправильним, прийнятним і неприйнятним, можливим та неможливим.

Засадничими у конструюванні недискримінаційного освітнього середовища є: взаємозв'язок та взаємозумовленість соціально-педагогічних та психологічних процесів на суспільному та індивідуальному рівнях гендерного самовизначення учнівської молоді у патріархальних та егалітарних координатах; принципи гендерної просвіти: науковість, об'єктивність гендерних знань як головне підґрунтя розвінчування гендерних стереотипів; адекватність їх освоєння віковим можливостям дітей, підлітків та юнацтва; суб'єктна позиція як умова активізації гендерного самовизначення та саморефлексії в учбовому діалозі; подолання гендерних стереотипів та упереджень; рівноцінність «чоловічого» та «жіночого» у змісті дидактичного матеріалу, відмова від стратегії маргіналізації жіночого як меншовартісного [2; 5; 7]. Важливою проблемою є створення рівних можливостей, однакового доступу, однакового ставлення до учнів обох статей та однакової об'єктивної оцінки продуктів їхньої учбової та творчої діяльності.

Здійснений аналіз невербального і вербального вираження учителями гендерних упереджень як елементів педагогічної комунікації окреслює можливі напрямки наших майбутніх наукових пошуків та визначає ключові дослідницькі акценти проблеми створення недискримінаційного за статтю освітнього середовища з оптимальними психолого-педагогічними умовами для гендерної соціалізації дітей та сучасної шкільної молоді в Новій українській школі.

### Література

1. Винярчук О., Кізь О. Гендерні упередження вчителів як чинник дискримінації учнів за статевою ознакою. *Професіоналізм фахівця-дослідника із соціальної роботи*: альманах наукових праць за матеріалами наук. конф., 15 січ. 2020 р. Переяслав (Київська обл.): Домбровська Я.М., 2020. С. 22–35.
2. Говорун Т. В., Кікінежді О. М. Гендерна психологія : навчальний посібник. Київ : Академія, 2004. 308 с.

3. Дрожжина Т. Гендерна експертиза уроку в загальноосвітньому навчальному закладі – шлях до впровадження гендерних підходів. *Гендерна парадигма освітнього простору*. 2018. Вип. 2. С. 55–58. URL: <https://doi.org/10.31812/gender.v2i2.2177> (дата звернення: 15.08.2020).
4. Експертиза шкільних підручників : інструктивно-методичні матеріали для експертів щодо здійснення антидискримінаційної експертизи електронних версій проектів підручників, поданих на конкурсний відбір проектів підручників для 5 та 10 класів закладів загальної середньої освіти / за заг. ред. О. А. Малахової. Київ, 2018. 39 с.
5. Кізь О. Утвердження культури рівних прав та можливостей в контексті людиноцентричної освітньої парадигми. *Духовно-інтелектуальне виховання і навчання молоді в XXI столітті : міжнародна колективна монографія / за заг. ред. проф. В. П. Бабича, проф. Л. С. Рибалко*. Харків : ВННОТ, 2019. С. 201–206.
6. Kiz O. Gender Accents of Psychological Preparation of Future Teachers of Primary Education for Work in NUS. *Theory and Practice of Future Teacher's Training for Work in New Ukrainian School : monograph / I. F. Prokopenko, I. M. Trubavina (Eds.)*. Prague : OKTAN PRINT s.r.o., 2020. P. 521–536.
7. Kikinezhdі O. M., Kiz O. B. Vasylykevych Ia. Z. The problem of professional development of future teacher in the context of the egalitarian paradigm. *Professional competency of modern specialist: means of formation, development and improvement : monograph*. Warsaw : BMT Eridia Sp .z o.o., 2018, P. 351–364.

## **ГЕНДЕРНІ УРОКИ ЯК ФОРМА ГЕНДЕРНОГО ВИХОВАННЯ У ШКОЛІ**

**Оксана ГУБА**  
**Харківської загальноосвітньої школи І–ІІІ ступенів №26**  
**Харківської міської ради Харківської області,**  
oksan85@ukr.net

Гендерна культура є важливою складовою загальнолюдської культури особистості, одним із чинників демократизації суспільства, тому її формування має починатися з закладу дошкільної освіти та мати логічне продовження на усіх інших освітніх ланках.

Зважаючи на актуальність заявленої проблеми, доречним видається впровадження гендерного виховання у заклади загальної середньої освіти, зокрема, через проведення гендерних уроків, своєрідних тематичних занять. Саме на таких уроках вчитель у доступній для дітей формі пояснює, що таке гендерні стереотипи, разом аналізують їх і шукають шляхи подолання.

Гендерні уроки, відповідно до рекомендацій Міністерства освіти і науки України, повинні проводитися чотири рази на рік, але через нестачу учбового часу, а здебільшого недостатньої підготовки вчителів, відсутності належного методичного забезпечення такі заняття проводяться два рази на рік. Вирішення проблеми, можливо, на наш погляд, через включення гендерного компонента у зміст усіх навчальних предметів, які викладаються у початковій і середній школі. Як засвідчує практика, тематика цих уроків може бути різною: «Народжені бути унікальними», «Як стати людиною?», «Мої обов'язки у сім'ї», «Чи всі повинні бути

## З М І С Т

<b>ПЕРЕДМОВА</b> .....	3
<b>РОЗДІЛ 1</b>	
<b>ГЕНДЕРНА ОСВІТА В УКРАЇНІ: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ</b>	
ГЕНДЕРНА ПРОСВІТА ПРАЦІВНИКІВ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СИСТЕМИ <i>Валентина АНГОЛЕНКО</i> .....	5
ГЕНДЕРНЕ ПИТАННЯ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ ВОЛИНИ ХІХ СТОЛІТТЯ <i>Назар БАГНЮК</i> .....	6
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ: ВІД МЕНТАЛЬНОЇ ІДЕЇ ДО ЗАКОНОДАВЧОЇ НОРМИ <i>Богдан БУЯК</i> .....	8
ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ УКРАЇНИ <i>Світлана ВИХОП</i> .....	10
ГЕНДЕР І МАТЕРИНСТВО: ТРАНСФОРМАЦІЯ «СТАРИХ» ДИСКУРСІВ В «НОВОМУ» КОНТЕКСТІ ХХІ СТОЛІТТЯ <i>Тетяна ВЛАСОВА, Юлія МАКЄШИНА</i> .....	13
ГЕНДЕРНИЙ ДИСКУРС У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПОЛІТИЦІ <i>Христина ВОЯК</i> .....	15
ГЕНДЕРНА ОСВІТА У ВИШАХ УКРАЇНИ ПЕРЕД НОВИМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ВИКЛИКАМИ СЬОГОДЕННЯ <i>Ірина ГРАБОВСЬКА, Тетяна ТАЛЬКО</i> .....	17
ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ ЯК УМОВА ДУХОВНОГО, КУЛЬТУРНОГО ТА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА У ПОГЛЯДАХ СОФІЇ РУСОВОЇ <i>Галина ГРУЦЬ</i> .....	19
ДЕРЖАВНА ГЕНДЕРНА ПОЛІТИКА: ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА <i>Наталія ДЕМЧЕНКО</i> .....	22
ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ ПОБУДОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ КАР'ЄРИ В ОСВІТНІХ ОРГАНІЗАЦІЯХ <i>Ольга ЗАЙЦЕВА</i> .....	24
ГЕНДЕРНІ ДИСБАЛАНСИ ТА АСИМЕТРІЇ <i>Володимир КИРИЛЮК</i> .....	26
ГЕНДЕРНА ДЕПРИВАЦІЯ В ОСВІТІ ЯК ВИКЛИК ПАРИТЕТНІЙ ДЕМОКРАТІЇ <i>Ольга КІЗЬ, Мар'яна ДЕМЧУК</i> .....	28

ГЛОСАРІЙ І ТЕЗАУРУС ТЕРМІНІВ ҐЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ: У ПОШУКАХ СПІЛЬНОЇ МОВИ <i>Лариса КОМПАНЦЕВА, Олена ДАВЛІКАНОВА, Олена СУСЛОВА</i> .....	33
ЖІНОЦТВО У СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОМУ ПРОСТОРІ УКРАЇНИ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ <i>Юлія КОНОНЬЧУК</i> .....	35
ISSUES OF GENDER EDUCATION IN THE CONTEXT OF MODERN EDUCATION <i>Olga KOSOVYCH</i> .....	37
«ЖІНКИ В ІСТОРІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ» ЯК ОСВІТНІЙ ТА НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ПРОЄКТ ҐЕНДЕРНОГО ЦЕНТРУ <i>Оксана КРАВЧЕНКО</i> .....	40
ҐЕНДЕРНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В УКРАЇНСЬКОМУ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВІ <i>Русана ЛІОНЧУК</i> .....	42
УПРОВАДЖЕННЯ СПІЛЬНОГО ПЕРЕБУВАННЯ ДІВЧАТОК І ХЛОПЧИКІВ У ЛІТНІХ КОЛОНІЯХ ХАРКІВСЬКОГО ТОВАРИСТВА ПОШИРЕННЯ В НАРОДІ ҐРАМОТНОСТІ (1869–1920 рр.) <i>Світлана ЛУПАРЕНКО, Ірина ЛУПАРЕНКО</i> .....	43
СТАВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ҐЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ <i>Ганна РЕГО, Олександра РЕГО</i> .....	45
СЕКСУАЛЬНА ОСВІТА У СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЯХ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ <i>Галина СВІДЕРСЬКА</i> .....	47
ОСВІТНІ УСПІХИ УКРАЇНИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ PISA-2018: ҐЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ <i>Віктор СІТКАР, Наталія СІТКАР, Степан СІТКАР</i> .....	50
РОЛЬ ҐЕНДЕРНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У НАЦІОНАЛЬНИХ СИСТЕМАХ МОНІТОРИНГУ ДИСКРИМІНАЦІЇ <i>Марфа СКОРИК</i> .....	54
ВЕБ-СЕРВІС GOOGLE ДЛЯ ҐЕНДЕРНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ПЕРЕХОДУ УНІВЕРСИТЕТІВ НА ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ <i>Ірина КРАВЧЕНКО, Юлія СТРЕБКОВА</i> .....	56
ҐРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНА ІНСТИТУАЛІЗАЦІЯ ҐЕНДЕРУ У МІЖВОЄННІЙ ВОЛИНІ ХХ СТОЛІТТЯ <i>Ірина СКАКАЛЬСЬКА</i> .....	59
ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ STEM-ОСВІТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОДОЛАННЯ ҐЕНДЕРНОЇ АСИМЕТРІЇ НА РИНКУ ПРАЦІ <i>Ірина СУШИК, Олександр СУШИК</i> .....	61

СУЧАСНІ ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ҐЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ В ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ УКРАЇНИ <i>Петро ТАРАНОВСЬКИЙ</i> .....	63
КОРЕКЦІЙНА РОБОТА З НАСИЛЬНИКАМИ В СІМ'Ї ЯК НАПРЯМ РЕАЛІЗАЦІЇ ҐЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ ЧЕРЕЗ НЕФОРМАЛЬНУ ОСВІТУ ДОРΟΣЛИХ <i>Ірина ТРУБАВІНА</i> .....	64
ҐЕНДЕРНА БЕЗПЕКА ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЖІНОК-АГРАРІЇВ <i>Богдан ЦИМБАЛ</i> .....	66
МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ҐЕНДЕРНОГО ПАРИТЕТУ В СУСПІЛЬСТВІ <i>Юлія ЧАЛЮК</i> .....	68
ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕГРУВАННЯ ҐЕНДЕРНОГО ПІДХОДУ ДО СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ПИТАНЬ БЕЗПЕКИ <i>Олена ШАРОВАТОВА</i> .....	70
ОРГАНІЗАЦІЯ ҐЕНДЕРНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ОНЛАЙН-НАВЧАННЯ <i>Ірина ШАХІНА</i> .....	72

## РОЗДІЛ 2

### ҐЕНДЕРНІ ДОСЛІДЖЕННЯ:

#### ЄВРОПЕЙСЬКИЙ І МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

СПЕЦИФІКА ҐЕНДЕРНОЇ ОСВІТИ ТА ВИХОВАННЯ В ІСПАНІЇ <i>Ірина ГРЕЧИН</i> .....	75
ДО ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ІДЕЇ ҐЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ШВЕЦІЇ <i>Юліана ДЬОМІНА</i> .....	78
PAST, PRESENT AND BEYOND – WOMEN IN INDIAN SOCIETY <i>Kulpreet KAUR</i> .....	80
TO THE PROBLEM OF ENSURING GENDER EQUALITY IN CANADA <i>Sviatoslav KIKINEZHDI</i> .....	82
ПОЛІТИКА ҐЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В ОСВІТІ: СВІТОВИЙ ДОСВІД <i>Ганна КОЛІНЕЦЬ</i> .....	84
НЕДИСКРИМІНАЦІЙНА ПОЛІТИКА В ШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ КАНАДИ <i>Ольга КОСТЮК</i> .....	86
ОСВІТНІ ҐЕНДЕРНІ СТРАТЕГІЇ В ЗАРУБІЖНІЙ ШКОЛІ ТА ПЕДАГОГІЦІ <i>Володимир КРАВЕЦЬ</i> .....	89
AMERICAN INTENSIVE PARENTING STYLE AND ITS INFLUENCE ON PARENTHOOD IN UKRAINE <i>Nataliia LEVCHUK</i> .....	91

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО ЯК ОДИН З ЧИННИКІВ УТВЕРДЖЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТА УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД <i>Олексій ЛІОНЧУК</i> .....	94
ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ФУНКЦІОНУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ ДЛЯ ЖІНОК <i>Олег ЛІСОВЕЦЬ</i> .....	96
ГЕНДЕРНИЙ ПІДХІД В ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ УНІВЕРСИТЕТІВ ШВЕЦІЇ (СТОКГОЛЬМСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ) <i>Руслан МУСЕВИЧ</i> .....	98
ПОПЕРЕДЖЕННЯ БУЛІНГУ В ОСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ РУМУНІЇ <i>Сніжана ПОПША</i> .....	99
ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ У ДАВНЬОІНДІЙСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ ЗА КОМЕНТАРЯМИ ДО ТЕКСТУ «ШРИМАД БХАГАВАТАМ» <i>Світлана РУДЕНКО</i> .....	101
ПСИХОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ОСОБИСТОСТІ: ЕТНОКУЛЬТУРНІ ТА ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ <i>Наталія САВЕЛЮК</i> .....	103
THE IMPLEMENTATION OF INCLUSIVE EDUCATION: INTERNATIONAL EXPERIENCE AND CHALLENGES FOR UKRAINE <i>Ірина SHULHA</i> .....	105
ГЕНДЕРНА ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ У СКАНДИНАВІЇ ТА В УКРАЇНІ <i>Дарія ШУМСЬКА</i> .....	107

## РОЗДІЛ 3

**ГЕНДЕРНИЙ ДИСКУРС У ПСИХОЛОГІЧНІЙ НАУЦІ ТА ПСИХОТЕРАПЕВТИЧНІЙ ПРАКТИЦІ**

COVID- 19 AS A FACTOR IN THE ACTUALIZATION THE URGENT GENDER ISSUES <i>Tatara NOVORUN</i> .....	110
ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ УЯВЛЕНЬ ПІДЛІТКІВ ПРО БАТЬКІВСТВО <i>Наталія БУЛАТЕВИЧ</i> .....	114
СПЕЦИФІКА СУБ'ЄКТИВНИХ СТАВЛЕНЬ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ У ГЕНДЕРНОМУ ВИМІРІ <i>Ярослава ВАСИЛЬКЕВИЧ</i> .....	116
ЖІНОЧИЙ І ЧОЛОВІЧИЙ СТИЛІ ДОЛАННЯ ПОЧУТТЯ ПРОВІНИ <i>Вадим ВАСЮТИНСЬКИЙ</i> .....	118
ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ МОВЛЕННЄВОЇ ПОВЕДІНКИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ <i>Ірина ВОЛЖЕНЦЕВА, Тетяна КИРИЧЕНКО</i> .....	120

ГЕНДЕРНИЙ ПІДХІД У ВИКЛАДАННІ ПСИХОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ЗВО УКРАЇНИ <i>Олена ВОЛОШОК</i> .....	122
ОСОБЛИВОСТІ ПРЕВЕНТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ДІВЧАТ І ЮНАКІВ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19 <i>Інна ГАЛЕЦЬКА, Лариса КЛИМАНСЬКА, Марина КЛИМАНСЬКА</i> .....	124
ЖІНОЧІ РОЛІ ПОСТСУЧАСНОСТІ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ НАРАТИВІВ СТУДЕНТОК <i>Надія ГАПОН</i> .....	126
ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВІВ ЗАХВОРЮВАНЬ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ У ПАЦІЄНТІВ <i>Надія ГОРОДНОВА, Ольга КОЛБАСИНСЬКА</i> .....	128
СТАТЕВОРОЛЬОВА ПОВЕДІНКА ЯК БІОСОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН <i>Ольга ГУК</i> .....	130
ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ СЕКСУАЛЬНИХ СЦЕНАРІЇВ У РАННІЙ ДОРОСЛОСТІ <i>Вікторія ГУПАЛОВСЬКА</i> .....	133
ПСИХОЛОГІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ЖІНОЧОГО ЛІДЕРСТВА <i>Олена ДИСА</i> .....	135
ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙНЯТТЯ ОБРАЗУ УСПІШНОЇ ЖІНКИ ЧОЛОВІКАМИ <i>Олена ДИСА, Альона ЛЯШКО</i> .....	138
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ГЕНДЕРНОЇ САМОСВІДОМОСТІ ДИТИНИ У НЕМОВЛЯЧОМУ І РАННЬОМУ ВІЦІ <i>Тетяна ДУТКЕВИЧ</i> .....	141
ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ ДО УМОВ МИРНОГО ЖИТТЯ <i>Віталій ЗАЙКА</i> .....	143
СТАВЛЕННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ ДО ГРОШЕЙ: ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ <i>Ірина ЗУБІАШВІЛІ, Тетяна МЕЛЬНИЧУК</i> .....	145
ГЕНДЕРНИЙ РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ: ФОРМИ ТА МЕТОДИ ВЗАЄМОДІЇ <i>Оксана ЖИЗНОМІРСЬКА</i> .....	147
КРЕАТИВНІСТЬ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ: ПОРІВНЯННЯ ЗА СТАТТЮ <i>Ірина ЗОЗУЛЯ</i> .....	149
ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ У ПСИХОТЕРАПЕВТИЧНІЙ ПРАКТИЦІ: ПОГЛЯДИ ГЕШТАЛЬТ-ТЕРАПІЇ <i>Ярослава КАЛЬБА</i> .....	151

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ ЕГАЛІТАРНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ <i>Оксана КІКІНЕЖДІ</i> .....	153
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ГЕНДЕРНИХ СТОСУНКІВ В РОДИНАХ УЧАСНИКІВ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ <i>Вілена КІТ</i> .....	156
ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ КРЕАТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ <i>Діана КОЧЕРЕВА</i> .....	158
ВИВЧЕННЯ ВЗАЄМИН СЕРЕД ПРЕДСТАВНИКІВ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЗА ПОКАЗНИКАМИ СТАТІ ТА СИБЛІНГОВОЇ ПОЗИЦІЇ <i>Ганна КРУПНИК</i> .....	160
КРИТЕРІЇ ВИБОРУ ШЛЮБНОГО ПАРТНЕРА СЕРЕД СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ <i>Іван КРУПНИК</i> .....	161
ГЕНДЕРНЕ ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНИЙ ПРИНЦИП ПСИХОАНАЛІТИЧНОЇ ПЕДАГОГІКИ <i>Євген НЕЛІН</i> .....	163
СТАТЕВОРОЛЬОВА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ЯК ЗАСВОЄННЯ ГЕНДЕРНОЇ РОЛІ <i>Ірина НОРКІНА</i> .....	165
СУБ'ЄКТИВНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ: ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ <i>Марина ОРАП</i> .....	167
ПСИХІЧНИЙ РОЗВИТОК І ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ <i>Тетяна ПЕРЕПЕЛЮК, Сергій ОЛЬХОВЕЦЬКИЙ</i> .....	169
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ДЛЯ БАТЬКІВ ПЕРЕДЧАСНО НАРОДЖЕНИХ ДІТЕЙ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ <i>Марія ПЕРУН</i> .....	171
ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ ПРОЯВУ ПРОФЕСІЙНОГО СТРЕСУ У ПЕДАГОГІВ <i>Наталія ПІКОВЕЦЬ</i> .....	173
ГЕНДЕРНІ ДОСЛІДЖЕННЯ СТЕРЕОТИПІВ ТА ПРОФЕСІЙНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ <i>Галина ТАТАУРОВА-ОСИКА</i> .....	175
ДОСЛІДЖЕННЯ САМООЦІНКИ У ДІВЧАТ-ПІДЛІТКІВ ІЗ ОСОБЛИВОСТЯМИ ЗОВНІШНОСТІ <i>Світлана ТАФІНЦЕВА</i> .....	177
МАСКУЛІННА ТА ФЕМІННА ЛОГІЧНІ СИСТЕМИ ЯК ЧИННИК ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПРОЄКТНИХ МЕНЕДЖЕРІВ <i>Тетяна ФЕСЕНКО, Галина ФЕСЕНКО</i> .....	179

ДОСЛІДЖЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У ПЕРІОД ДОРΟΣЛІШАННЯ ОСОБИСТОСТІ <i>Руслана ЧП</i> .....	181
ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ ЯК ПІДґРУНТЯ ШКІЛЬНОГО ВЕРБАЛЬНОГО БУЛІНГУ <i>Лілія ШИРОКОРАДЮК</i> .....	184
ЧИННИКИ ПРОФЕСІЙНОЇ КРИЗИ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВНИЧИХ ПРОФЕСІЙ: ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ <i>Тетяна ЯБЛОНСЬКА, Лілія СІРОХА</i> .....	186

## РОЗДІЛ 4

**ГЕНДЕРНИЙ ВИМІР НАВЧАЛЬНО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГА  
В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ**

ФОРМУВАННЯ ГЕНДЕРНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ КУРСУ «МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ІНФОРМАТИКИ»: ПРАКТИЧНИЙ КЕЙС <i>Ольга БАРНА</i> .....	189
FEATURES OF THE FORMATION OF UNIVERSITY STUDENTS' GENDER AWARENESS <i>Olena VASYLCHENKO</i> .....	191
ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПІВ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В ОРГАНІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З СІМ'ЯМИ, В ЯКИХ ВИХОВУЮТЬСЯ ДІТИ З ІНВАЛІДНІСТЮ <i>Олена ВІНОГРАДОВА</i> .....	192
GENDER ASPECT OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF THE FUTURE TEACHER IN COMBATING BULLYING <i>Tetiana HOLOVANOVA</i> .....	195
ГЕНДЕРНІ УПЕРЕДЖЕННЯ ВЧИТЕЛІВ ЯК ЧИННИК ДИСКРИМІНАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ <i>Ольга ВІНІЯРЧУК, Ольга КІЗЬ</i> .....	196
ГЕНДЕРНІ УРОКИ ЯК ФОРМА ГЕНДЕРНОГО ВИХОВАННЯ У ШКОЛІ <i>Оксана ГУБА</i> .....	200
ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО КОМПОНЕНТА ПРИРОДНИЧО-НАУКОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ: ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ <i>Галина ЖИРСЬКА</i> .....	201
ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОГО ПАУЕРЛІФТИНГУ <i>Тарас КИРИЧЕНКО</i> .....	203
ГЕНДЕРНІ ЗНАННЯ У ЗМІСТІ ПСИХОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ ДОШКІЛЬНОЇ І ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ <i>Ольга КІЗЬ</i> .....	205

ДОСЛІДЖЕННЯ ТРАЄКТОРІЙ ЩОДО НАВЧАЛЬНИХ ПОТРЕБ ЖІНОК В УКРАЇНІ <i>Олена ЛАЗОРЕНКО</i> .....	210
ГЕНДЕРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МЕНЕДЖЕРІВ ОСВІТИ У СВІТЛІ ВИМОГ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ <i>Ірина МАКАРЕНКО</i> .....	212
ГЕНДЕРНІ ВИМІРИ ВІДПОВІДАЛЬНОГО СТАВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ПРОФЕСІЙНОГО ЗДОРОВ'Я <i>Галина МЕШКО, Олександр МЕШКО</i> .....	214
РОЛЬ ВИЩОЇ ШКОЛИ В УКРАЇНІ У ВІДТВОРЕННІ ГЕНДЕРНОГО СИМВОЛІЧНОГО ПРОСТОРУ: ФОРМУВАННЯ ГЕНДЕРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ <i>Валерія МОТУЗ</i> .....	216
ГЕНДЕРНА ОСВІТА ЯК ЧИННИК СТАНОВЛЕННЯ ЕГАЛІТАРНОЇ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ-ПЕДАГОГА У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ <i>Юлія НЕЧИТАЙЛО</i> .....	218
СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ГЕНДЕРНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ <i>Ірина ЦИБУЛІНА</i> .....	219

## РОЗДІЛ 5

**ШЛЯХИ СТВОРЕННЯ НЕДИСКРИМІНАЦІЙНОГО  
ЕГАЛІТАРНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ ДІТЕЙ І МОЛОДІ**

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ДО ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ЗАСАДАХ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ <i>Ганна БОНДАРЕНКО</i> .....	222
УСВІДОМЛЕНЕ БАТЬКІВСТВО ЯК ОСНОВА ЗДОРОВОЇ НАЦІЇ <i>Марина ВАСИЛЬЄВА-ХАЛАТНИКОВА</i> .....	223
ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ МОДЕРНОГО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ <i>Жанна ВОЛОДЧЕНКО, Ігор КОНДРАТЬЄВ</i> .....	225
SOCIAL AND PEDAGOGICAL SUPPORT OF JUNIOR SCHOOLCHILDREN WITH AUTISM AND THEIR FAMILIES IN CONDITIONS OF INCLUSIVE EDUCATION <i>Tetiana HLADYN</i> .....	227
ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ У ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ ГЕНДЕРНО-ВІДПОВІДАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ <i>Вікторія ГЕРАСИМЕНКО, Юлія ОСИКА</i> .....	229
ПРОБЛЕМИ І СУПЕРЕЧНОСТІ ГЕНДЕРНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ <i>Валерія ГРИГОРЕНКО, Надія ШЕВЧЕНКО</i> .....	231

РОЛЬ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ У СТВОРЕННІ СПРИЯТЛИВОГО ІНКЛЮЗИВНОГО СЕРЕДОВИЩА У ВИЩІ	
<i>Наталія ДАШЕНКОВА, Тетяна КОРОБКІНА</i> .....	233
ГЕНДЕРНА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ДІТЕЙ З АУТИЗМОМ В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ	
<i>Наталія ЖУЛА</i> .....	235
ГЕНДЕРНИЙ ПІДХІД В ІНКЛЮЗИВНІЙ ОСВІТІ	
<i>Микола КРИЛОВЕЦЬ</i> .....	237
УМОВИ СТВОРЕННЯ РОЗВИВАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ ВИХОВАННЯ САМОСТІЙНОСТІ У ДІТЕЙ РІЗНОЇ СТАТІ	
<i>Оксана ЛІСОВЕЦЬ</i> .....	239
ГЕНДЕРНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	
<i>Світлана МАТВІЄНКО</i> .....	241
ОБРАЗ ПОТЕНЦІЙНОЇ НАРЕЧЕНОЇ В УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ЧАРІВНИХ КАЗКАХ	
<i>Вікторія ПЛОТНІКОВА</i> .....	243
ВІДМІННОСТІ ДІВЧАТОК І ХЛОПЧИКІВ РАНЬОГО ДИТЯЧОГО ВІКУ ТА ЇХ УРАХУВАННЯ У ПЕДАГОГІЧНОМУ ПРОЦЕСІ	
<i>Світлана ПОТОРОЧА</i> .....	245
НЕДИСКРИМІНАЦІЙНА ОСВІТА: МІСІЯ МОЖЛИВА	
<i>Ольга РАССКАЗОВА</i> .....	247
СТВОРЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ЯК ПРІОРИТЕТ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КЕРІВНИКА	
<i>Оксана САМПАРА</i> .....	249
СТВОРЕННЯ НЕДИСКРИМІНАЦІЙНОГО ГЕНДЕРНОГО СЕРЕДОВИЩА У ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ «МОВА І ЛІТЕРАТУРА»	
<i>Надія СЕНЬОВСЬКА</i> .....	252
ГЕНДЕРНА СТАТИСТИКА ДЛЯ МОНІТОРИНГУ ДОСЯГНЕННЯ РІВНОСТІ ЖІНОК І ЧОЛОВІКІВ	
<i>Ганна СЛОЗАНСЬКА</i> .....	254
ПАРИТЕТНА ВЗАЄМОДІЯ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЯК УМОВА СТВОРЕННЯ НЕДИСКРИМІНАЦІЙНОГО ЕҐАЛІТАРНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	
<i>Алла СТЕПАНЮК, Галина ЖИРСЬКА, Наталія МІЩУК</i> .....	258
СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ СТВОРЕННЯ НЕДИСКРИМІНАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ ДІТЕЙ-СИРІТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ	
<i>Ольга СУЛІМЕНКО</i> .....	260

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ СЛУЖБИ ПРОБАЦІЇ НА ЗАСАДАХ ГЕНДЕРНОЧУТЛИВОГО ПІДХОДУ У СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ <i>Марина ТКАЧЕНКО</i> .....	262
АДАПТАЦІЯ АБИТУРІЄНТІВ З ІНВАЛІДНІСТЮ В СЕРЕДОВИЩІ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ <i>Зоряна УДИЧ</i> .....	263
ФОРМУВАННЯ ГЕНДЕРНОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ГРИ <i>Світлана ХЛЄБІК, Анастасія ДОРОШ</i> .....	265
ВРАХУВАННЯ ГЕНДЕРНИХ АСПЕКТІВ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ІСТОРІЇ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ <i>Едуард ХРЯПІН, Юлія ПОТАПОВА</i> .....	268
УПРОВАДЖЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ КОМПОНЕНТИ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС <i>Світлана ЦИМБАЛ</i> .....	270
ВИХОВАТЕЛЬ ЯК ФАСИЛІТАТОР У ГЕНДЕРНОМУ ВИХОВАННІ ДИТИНИ <i>Алла ЧАГОВЕЦЬ, Анастасія ІВКО</i> .....	272
ГЕНДЕРНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ <i>Христина ШАПАРЕНКО, Діана ЗОЛОТЬКО</i> .....	274
ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ВПЕВНЕНОСТІ В СОБІ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ <i>Олександра ЯНКОВИЧ</i> .....	275

*НАУКОВЕ ВИДАННЯ*

**СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ ГЕНДЕРНОЇ ОСВІТИ  
В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ**  
**Збірник матеріалів**  
**Міжнародної науково-практичної конференції**  
**10–11 вересня 2020 року**

**MODERN STRATEGIES OF GENDER EDUCATION  
IN THE CONDITIONS OF EUROPEAN INTEGRATION**  
**Proceedings of the International Scientific and Practical Conference,**  
**September 10–11, 2020**

*За загальною редакцією*

*доктора педагогічних наук, професора **Володимира Петровича Кравця**,  
докторки психологічних наук, професорки **Оксани Михайлівни Кікінежді***

**Редакційна наукова колегія:**

***Ігор Гевко**, доктор педагогічних наук, професор  
**Тамара Говорун**, докторка психологічних наук, професорка  
**Ольга Кізь**, кандидатка психологічних наук, доцентка  
**Оксана Кікінежді**, докторка психологічних наук, професорка  
**Володимир Кравець**, доктор педагогічних наук, професор,  
дійсний член НАПН України  
**Олена Масалітіна**, кандидатка філологічних наук, доцентка  
**Світлана Сисоєва**, докторка педагогічних наук, професорка,  
дійсна членкиня НАПН України  
**Марфа Скорик**, кандидатка філософських наук,  
старша наукова співробітниця  
**Ірина Шульга**, кандидатка педагогічних наук*

Редакторка *Ірина Шульга*  
Комп'ютерна верстка *Наталія Богоніс*

Підписано до друку: 30.09.2020 р.  
Формат 60x84/8. Папір офсетний. Друк цифровий.  
Умовн. друк. арк. 19,84. Замовлення № 91 від 30.09.2020 р. Тираж 200 прим.

Тернопільський національний педагогічний університет  
імені Володимира Гнатюка  
46027, м. Тернопіль, вул. М. Кривоноса, 2